

A lap szellemi részét illető közlemények a lap szerkesztőségéhez intézendők.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 10— K.
Félévre 5— K.
Negyedévre . . . 2-50 K.
Egyes szám ára 20 fill.

GYERGYÓ

A szerkesztésért felelős: Sándory Mihály. Főmunkatárs: Dr. Novák Albert. — Megjelenik vasárnap reggel.

HIRDETMÉNYEK DIJA:
1 hasábos garmond sorért,
vagy annak helyéért 30 fill.

—
Nyilttér
soronként 50 fillér.

—
Hirdetéseket a kiadóhivatal
vesz fel.

Hadikárok.

A képviselőház most lefolyt vitáiban a monarchia másik államában meglevő helyzet következményeinek megvitatása egyik legfontosabb kérdését képezte.

Az új kormánypart és kormánya, mely létét az osztrák parlament működésbe hozásának köszöni, négy hónapos uralma alatt ellenintézkedés nélkül türte, hogy Ausztria minden nemzetisége kénye-kedve szerint a magyar nemzet becsmérelésében kéjelegjen és a magyar szent korona országainak felosztásával Magyarország testéből nagyobbítsa saját területét.

Ismerjük a csehek és szlávok háborus politikáját. Mézes háborút akarnak ők velünk. Nyiltan vallják, hogy önálló államiségükre és államuk új területére vonatkozó követeléseket az a béketárgyalás fogja kielégíteni, mely a világháboru befejezésére összeülni fog és jutalmazni fogja őket, mert a cseh brigád az oroszok soraiban a magyar nemzet fiait ellen harcol a jövő nagy és önálló Csehországért.

Amíg ez a harc terepen történik, itthon sem télenek cseheink. Lapjaik az új Csehország térképét a mi Tiszánkig rajzolják. Fiaik e térképpel indultak a harc terek felé és egy izben sem mulasztották el, ha ugyan harszonalakig jutottak, hogy az oroszok között harcoló cseh brigád dicséretet kaphasson Oroszország államfőjétől.

Sok magyar hős fizette életével a csehek magatartását és az eredmény már is nagy a csehek javára, mert míg a mi legjobbaink elhulltanak a harcmezőn, az ő fiaik élete biztosítva van és a jövő gazdasági harcaiba meg nem apadt férfi erővel mehetnek bele.

A magyar nemzet egy pillanatig sincs kétségben afelől, hogy a cseheknek önálló, megnagyobbított Csehországra vonatkozó vágyuk vágy marad, de már látja, hogyha álmaik nem valósulhatnak is meg, célját részben elérte; a világháboru vérözönében az ő férfainak vére benne nincs és férfainak nem hiányos számával küzdhet önállóságáért a mi rovásunkra.

Ezek azok, amik nyugtalanítják nemzetünket.

Ezért nem elég nekünk, hogy kormányunk csupán szóval emel óvást osztrák kollegáinál a cseheknek Magyarországot illetően tanúsított területi követeléseikért és igazságügyminisztere útján megkeresi az osztrák miniszteriumot, hogy Magyarország területi épsége ellen való törekvéseket Ausztriában a büntetőjog védelme alá helyezze.

Semmi remény nincs arra, hogy az osztrák kormány ezt a csehekkel szemben képes lenne megcsinálni; de ha sikerül is az neki és az új törvény alapján az egész cseh népet el kell zárniok, ők már úgy is tisztában vannak azzal, hogy ez csak egy új alkalom lesz arra, hogy miként vezérüknek, Kramarznak fogadtatásánál, Prágát ismét fellobogózhassák és ünnepi hangulattal teljenek el, mert céljaikat egy lépéssel ismét megközelítették.

Beszédek és kijelentések, bárholnan jőjjenek, már nem elegendők.

A közel mult példa reá, hogyan lehet és kell Magyarországnak igen jól megérdemelt tulsulyát a monarchiában biztosítani.

Mindenki látja ezt és ha más gyorsan ható eszközt a magyar nemzet megérdemelt tulsulyának biztosítására a mai kormányzó pártok nem találhatnak ki, akkor ne késsenek visszatérni az általuk gyűlölt Tiszának bevált eszközeihez addig, míg ez, mint mindenben, nem lesz késő.

Ha a magyar állam érdeke követeli úgy, ismét hallgasson az ugyanis csak viszálykodásokat mutató osztrák parlament és ne kelljen a cseh agitátorokkal szemben védenünk hazánkat, hanem üljenek ezek ismét vissza a minden egyes napon kiérdemelt börtönbe.

A veszély reánk nézve kettős lett. Magyarország területi épsége ellen nemcsak az entente harcoló csapatai törnek, hanem Ausztria csehjei és mindenféle szlávjai.

Az elmúlt három év megmutatta, hogy az ország hatalmas, erős megvédeni területét kívülről jövő ellenséggel szemben. Ha ez így van, mert így van, akkor mennyivel könnyebbnek kell lennie a magyar nemzet tulsulyát és érintetlenségét biztosítani a monarchia másik államának nemzetiségeivel szemben, hiszen oda ezidő szerint nem is kell véráldozat.

Nemzetünk politikai tulsulyának biztosítása csak akkor lehet tartós a monarchiában, ha gazdaságilag erős, vagyonos nemzet lakja az országot.

A világháboruban sok férfit és gyermeket veszített nemzet jövőjének biztosítása érdekében sokkal több kormányintézkedésre van szükség, mely a senkit ki nem elégitő segélyezési ténykedéseken felül olyan gazdasági elrendeződést teremt, ami mindenféle segély nélkül a maga jövedelmezőségével biztosítja az egyének nemcsak megélhetését, hanem fejlődését.

Ezt követelnünk különösen nekünk székelyeknek van jogunk, kik a világháboruban legtöbb véráldozatot hoztunk és testünkkel, vagyonunk feláldozásával kellett, mint Kelet védbástyái megvédenünk Magyarországunk egyéb részei épségét.

Hősi halált halt vitézeink hozzátartozói, a most harszonalban állók és itthon levők vagyonukat veszítették az ellenséges betöréskor.

Lehet-e e néptől azt kívánni és képes lesz-e anyagilag tönkretetten, hogy a keleti ellenség ellen erős válaszfal legyen a külső és belső ellenség között.

Minket jelszavak nem tévesztenek meg. Nálunk arisztokrácia és demokrácia ismeretlen szavak. Sohsem voltak nálunk osztályok és osztályuralom, hanem még mielőtt sokaknak becsapására a demokrácia szót kitalálták, már a minden téren egyenlő, önálló és szabad székely nép volt.

Nem kell a nyitott ajtót betörni akarni, mert a betöréssel foglalkozók igen helyesen a spanyol lovag szelmalommal harcoló nevetséges alakját nyertetik méltó jutalmul.

Más téren kell a székelyt menteniök, kit csak a világháboru és az ellenséges betörés tett azzá, hogy men-

teni kell, mert másként az efféle menetetésekből, milyenek folyamatban vannak, nem kérne, de kikérné magának.

A hatalomnak mai urai, akik hibájukból rombolásra fajult budapesti tüntetés következtében károsultaknak kártérítést ígértek, a multban hirdetett ígéik dacára mai napig még meg sem ígérték, hogy az ország épségének védelmében szenvedett kárainkat megtérítik.

Maszlagot találtak ki, mit ők a kártvallottak segélyezésének neveznek el.

Bár alkalmas lehet ez arra, hogy pillanatnyilag a figyelem odaterelődjék, de épen ezeknek az eljárásoknak következményeként be kell látnia a hatalomnak, hogy itt más rajta és rajtunk nem segít, mint az ellenség okozta káraink kifizetési kötelezettségének elismerése és a teljes kárösszeg kifizetésének nyomban megkezdése.

Minden nap, amelyik hadikáraink kifizetése nélkül mulik el, nem kevesebbet jelent, mint azt, hogy a székelység a mai haladó gazdasági életben mesterségesen hátrafelé menni kényszerül. Olyan gazdasági helyzet adódott, hogy a székelység mai gazdasági helyzetében még akkor is a hadikárnak megfelelő összeget kellene nyújtani, ha tényleg kára nem volna, mivel jövőre Kelet bástyája és Nyugatnak védője lenni képes csak így lesz.

Jogos volt a mi követelésünk a multban és tiszszeresen jogos ma, mert az új kormányrendszer alatt bekövetkezett szédületes ipari áremelések és kárunk bekövetkezte óta előállott értékváltozások következtében káraink kifizetése alkalmával komolyan gondolkodnunk kell, hogy a kapott pénzzel hiányzó vagyonunknak vajjon milyen kis töredékét pótolhatjuk.

Halogatás itt nem mulasztás, hanem a székelységgel szemben elkövetett bűn, ami akkor éreztethetné káros következményeit, ha a monarchia másik államával szemben kellene folytatólag önállóságunkat védeni.

Nem kellene nekünk jelszavak, ezeket hallgassák azok, kiket még érdekel, minket a beszédek hidegen hagynak. Nekünk hadikárainknak gyors kifizetése kell. Ezt követeli a székelység és ezt követeli hazánk jövője.

— **Mi van a tüntetési károkkal?** Ez alatt a cím alatt egyik fővárosi előkelő napilap az ez évi június 27-iki tüntetés alkalmával történt károk kifizetését sürgeti. Felemliti e lap, hogy a rendőrségi megállapítás szerint a zavargók milliányi kárt okoztak, ez a kár azonban még mindig nincs megtérítve. A kártvallott kereskedők immár teljes négy hónap óta várják, hogy mikor kapnak kártérítést. Pedig még most is fakorongos tapaszok éktelenkednek a bevett kirakatüvegeken, sok üzlet még ma sem jött rendbe, nincs kirakat, mert az üveggyárak a drága és különleges nagyságu táblaüveget nem tudják szállítani. Ezután részletesen felsorolja a cégeket és kávéházakat, ahol a kár még reparálva nincs.

Immár teljes tizenhárom hónapja, hogy az oláh betörés által sujtott lakosság várja a hadikárok megtérítését és dacára annak, hogy ebben az irányban e hosszú idő alatt semmi sem történt, nem akad fővárosi lap, mely a károsultak százezreinek érdekében szavát felemelné. Pedig

itt nem szépséghibák eltávolításáról van csupán szó. A tél küszöbén állunk és a menekülésből visszatért lakosság túlnyomó nagy részének nincs sem téli ruhája, sem ágyneműje. Sok helyen nagy örömet keltene, ha a téli hideg ellen bár „fakorongos tapasztoktól éktelenkedő“ ablakok nyujtanának védelmet, nem is szólva arról, hogy sok helyen tüzelő sincsen. Itt nem „szépséghibák“ eltávolításáról van szó, hanem sok ezer családnak testi épségéről, életéről. De hát erről nem vesz tudomást a fővárosi sajtó. A tüntetési károk megtérítése előtte fontosabb.

A siker feltételei.

Az olasz harctéren a hősiség új csodáival döbrent meg a világot a nemes vetélkedésben együtt harcoló magyar, osztrák és német csapatok. Elnémul már az a guny is, amely valahol érte a magyarok „szalmalángját“ egyéb katonai erényeken felül oly példás kitartást is tanusítottunk a negyedik esztendőbe nyúló világháboru alatt. Minden katonánkat áthatja az a tudat hogy velünk a legtisztább igazság, mert nem hódításvágy adott fegyvert a kezünkbe, hanem a haza szent védelme a feldarabolásunkra törő ellenséggel szemben és nem akarunk egyebet, mint a gonosz támadás elhárításával a tisztességes béke biztosítását magunk és maradékaink számára.

Ime sikereink titka: Isten és ember előtt igazságos célért küzdünk, még pedig okosan, teljes odaadással, szövetségeseinkkel összefogva és versenyezve, kitartóan. De még egy elengedhetetlen feltétele van a végső sikernek, még pedig az, hogy a nemzet itthonmaradt része is minden erejével támogassa a hadakozót, támogassa mindenekelőtt pénzzel a most induló hetedik magyar hadikölesönnek minél nagyobb eredményre juttatásával. A két siker azután együtt, egymint a harctéri, meg a pénzügyi, kétségtelenül biztosítja végső célunk elérését.

A hadikölesön sikerének pedig ugyanazok a feltételei, mint a csatamezőn valónak. Minden állampolgárt hasson át az a tudat, hogy a legjobb célra, a haza védelmére és a tisztességes béke siettetésére adja pénzét, midőn hadikölesönt jegyez. Okosság is ez, mert a most bőséggel lévő pénznek jól kamatozó és biztos elhelyezése. A nemes vetélkedés is arra ösztönöz, mert a szövetséges német nemzet tizenkét milliárdot jegyzett a maga hetedik hadikölesőnére.

Mennyi súlyos, ellenállhatatlan indító ok, hogy a mi hadikölesőnkbe kivétel nélkül mindenki elvigye minden nélkülözhető pénzét.

A háboru.

A tizenkettedik Isonzo-csata a nagy győzelmekhez szokott központi hatalmaknak máris minden eddigit felülmúló hatalmas sikert hozott. A rohamlépésekben előhaladó osztrák-magyar és német csapatok az egész vonalon ellenséges földön állnak már és az offenzíva első hete győzelmes seregeinknek 180.000-nél több foglyot, 1500-nál nagyobb számú ágyút és egyéb hadianyagokat eddig felbecsülhetetlen zsákmányt eredményezett. Az olasz második és harmadik hadsereg megsemmisült.

Az Auza és Rombon közötti frontáttörés vezette be a világháboru e sikerekben leggazdagabb offenzíváját. Már az ötödik esztendőben az olaszok elvezették az előző tizenegy Isonzo-csatában szerzett minden előnyöket. Győzelmes seregeink visszafoglalják Görzöt; elfoglalják Cormonst és Cividale. A megvert második olasz hadsereg a Tagliamento felé özönlik vissza; a harmadik olasz hadsereg gyors visszavonulásban van az adriai tengerparton. Német és osztrák-magyar csapatok Udine előtt állanak. A foglyok száma és a zsákmány állandóan növekszik.

E hadihelyzet kihatással van karinthiai seregeinkre is. Krobotin vezérezredes csapatai minden ellenállást leküzdve nyomulnak előre dél és nyugat felé a velencei sáskágon. Krausz Alfréd gyalogsági tábornok csapatai már október 28-án rést ütnek a gemonai megerősített táboron, amennyiben a 26. alsó-stájerországi vitéz lövészed rajtaütéssel elfoglalja a Monte Lonza páncélerődítményeit.

A hatodik esztendőben a szövetségesek elfoglalják Udinet, az olasz vezérkarnak a háboru

kezdeté óta főhadiszállását. A szövetséges seregek a vert olasz hadakat a Tagliamento felé szorítják, melynek kevészámu átjárójánál a menekülők veszedelmes torlódása áll be.

Október 31-ike újabb, nagy győzelmet hoz a szövetséges seregeknek. Az ellenséges seregek egy része a Tagliamentonál felvette a harcot. A hegységben és a friauli sikon az Udine—Codroipo—Treviso vasutvonalig harcolva vonult vissza a folyam nyugati partjára; a keleti parton Pinzanonál, Dignanonál és Codroiponál hidfőállásokat tartott megszállva. Egy innen Bertiole—Pozzuolo—Lavianen át Udine felé előugró utóvédállásban heves ellenállást fejtett ki, hogy harmadik hadseregének a Tagliamento nyugati partjára való visszavonulását fedezzei Győzelmi akarattól lelkesítve, a körütekintő vezetés által döntő helyen harcba veve, olyan eredményeket vívtak itt ki német és osztrák-magyar hadtestek, melyek még ebben a háboruban is ritkítják párjukat. Porosz vadászok, bajor és württembergi gyalogság rohammal foglalta el a dignanoi és codroipoi hidfőállásokat. Az összes harszintereken bevált brandenburgi és sziléziai hadosztályok ellenállhatatlan rohammal áttörték észak felől az alsó Tagliamentotól kelet felé fekvő olasz utóvédállásokat és visszaverték az ellenséget, mialatt az Isonzo felől osztrák-magyar csapatok az ellenségnek Latisananál még birtokában levő utolsó átkelési pontja felé nyomultak előre. Az észak felől jött lökés által elvágyva, két oldalról bekerítve 60.000 olasz tette le a fegyvert! Több száz ágyú jutott a győzelmes szövetségesek kezére. Ezzel a páratlan eredményű tizenkettedik Isonzo-csata első hetének foglyszáma 180 000-re, a zsákmányolt ágyúk száma 1500-nál magasabbra emelkedett.

A főhadiszállásnak nov. 2-án kiadott jelentése szerint csapataink a Tagliamento középső és alsó folyásánál érintkezésben vannak az ellenséggel. Azok az olasz dandárok, melyek még a folyam keleti partján állottak, támadásunk következtében részben visszavonulásra kényszerültek, részben fogságba estek. A Fella völgytől az Adriai tengerig a Tagliamento balpartja megtisztult az ellenségtől.

A flandriai harctéren az angolok pergőtűzzé fokozott tüzelőkészítés után Comines—Ypern-csatornáig terjedő arevonalon erős támadásokat intéztek a német hadállások ellen. Itt átmeneti sikert értek is el, amennyiben Paschendaale helységet elfoglalták; a nyomban következő német ellentámadás azonban csakhamar visszacserezte a helységet és az angolok ismét csak súlyos, véres veszteségekkel jegyezhettek fel. Ezután csak élénk tüzérségi tevékenységről számol be a hadvezetőség. Nehány angol felderítő vállalkozás kudarcot vallott a harc vonal több pontján.

A francia harc vonalon az Oise—Aisne csatornánál és a Chemin des Dames hegyháton a tüzérség tevékenysége jelentékenyen fokozódott. Több óráig tartó pergőtűz után nagy francia erők Brayenél támadásba mentek át; azonban rohamuk a német vonalak előtt véresen összeomlott.

A többi harszintéren nem volt nevezetesebb esemény.

Legujabb.

— A „Gyergyó“ táviratai. —

Berlin, nov. 3. Hivatalos. A császár Hürtling grófot kancellárrá kinevezte.

Bécs, nov. 3. A király Conrad tábornagyot a Mária-Terézia-rend kancellárjává nevezte ki.

Bécs, nov. 3. Czernin gróf 4-én Berlinbe utazik a kancellárral és Kühlmann tanácskozní.

Budapest, nov. 3. A sajtószállásról jelentik a Távirati Irodának: Az olaszok veresége egyre megsemmisítőbbé válik. Gemona bevételével és a pinzanói hidfő elfoglalásával a Tagliamento keleti partját megtisztítottuk az ellenségtől. Újabb 50 tisztet és 3000 foglyot ejtettünk. A Zotisanonál ellentálló néhány zászlóaljat fehnorzoltuk.

A Reuter-ügynökség jelenti: Kerecszky az Associated Press munkatársának kijelentette, Oroszország kimerülve, elérkezett ideje, hogy a szövetségesektől a háboru további terheinek viselését követelje.

Lugano, nov. 3. Spezziában forrongás tört ki. Katonák a frontról sebesülve hazatérve elbeszéltek az isonzo vereségeket. Több olasz és francia tiszt lelőtte ezen katonákat, mire a tömeg

megtámadta a tisztet. Formális harc fejlődött ki.

Lugano, nov. 3. Orlando táviratozott Wilsonnak, Painlevenek, Lloyd George-nak és a végletekig való kitartásukról biztosította őket, egyben az entente segítségét kérte.

H I R E K.

— **Királyunk névnapja.** Lobogodisz hirdeti, hogy városunk ismét ünnepel. Károly királyunk nevünnepe alkalmából lakosságunk a ragaszkodásnak, a mélységes tisztelettel övezett hódolatnak külsőleg is kifejezést ad a trikolor kitűzésével. A nehéz időkben trónra lépett Uralkodó felséges személye iránt érzett igaz szeretet és bensőségteljes hála kifejezésre jut a templomokban, ahol a polgárság és katonaság rangkülömbőség nélkül az Ur oltára előtt leborulva kéri az Ég áldását és segédelmét ifjú királyunkra. Városunk katonasága a hadtestparancsnok ur vezetésével, a hatóságok, iskolák és egyesületek testületileg vesznek részt a ma, vasárnap délelőtt katonai dísszel tartandó szentmisén.

— **Tanári kinevezések.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Balogh Ernő, dr. Farczady Elek és Fehér Géza helybeli főgimnáziumi helyettes tanárokat ugyanezen intézethez rendes tanárokká nevezte ki, Angi Dénes óraadó tanárt pedig a tanév hátralévő részére helyettes tanári minőségben alkalmazta. Gratulálunk.

— **Görz városnak visszafoglalását** városunk is megünnepelte. Báró Lütgendorf tábornok szíves előzékenysége folytán a országunk a harctéri eseményekről a főváros közönségével egyidőben értesülhet. Így történt, hogy október 28-án, mult vasárnap reggel 9 órakor már lobogók lengése és katonazene diadalindulói hirdették Görznek pár órával megelőzőleg történt visszahódítását. Az azóta eltelt egy hét eseményei igazolták akkori örömlünk jogosultságát.

— **Leszállott ellenséges repülő.** Mult vasárnap a délelőtti órákban az olasz harctérről érkező diadalhíreket ünneplő közönségünket egy ellenséges orosz repülő akarta megzavarni. Terve azonban nem sikerült, mert motorhiba következtében városunk határában kénytelen volt leszállani. Egy orosz főhadnagyból és zászlósból álló személyzete fogságunkba került, míg a felgyújtott gép roncsait repülőnk veték birtokukba.

— **A cserekereskedések eltiltása.** A polgárság szomoruan tapasztalhatta, hogy a főbb életszükségleti cikkekhez, melynek a tej, vaj, tojás, nagy áldozatok árán sem juthat hozzá, mert a katonaság cukor, liszt, petroleum becsérelésével azokat összeszedi. Illetékes helyről szerzett értesülésünk szerint a hadtestparancsnokság szigoruan, a cukor, a liszt stb. készlet elvonásának terhe alatt megtiltotta a cserekereskedést a katonáknak.

— **A burgonyakészletek rekvirálása.** A hivatalos lap közlése szerint a közlélemezési miniszter elrendelte, hogy a városi tanács a burgonyaközpont kiküldöttjével egyetértőleg házról-házra járva a burgonya-felesleget írja össze és vegye zár alá.

— **Német katonáknak élelmiszervásárlása** az egész vármegye területén tilos. Az erre vonatkozó rendelkezéseket Fejér Sándor alispán falragaszok útján hozza a közönség tudomására.

Meghívás.

A „Hangya“ a magyar gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete kötelékébe tartozó.

Gyergyószentmiklósi „Hangya“ Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet

1917 évi november hó 11-én d. u. 3 órakor a régi polgári fiúiskola tantermében

évi rendes közgyűlést

tart, melyre a tagok az alapszabályok 23. §-a értelmében, meghivatnak, azzal, hogy ha a tagok kellő számmal meg nem jelenének, az újabb gyűlés november 18-án lesz megtartva, mely tekintet nélkül a megjelentek számára határozatképes lesz.

Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1916 év december 31-én a tagok száma 751. üzleteredményeinek száma pedig 1546 volt; az év folyamán belépett 751 tag 1546 üzleteredésszel; kilépett — tag — üzleteredésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Gyergyószentmiklós, 1917 június hó 27-én.

Gyergyószentmiklósi „Hangya“ Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet
Szabó György, E. Deér Kálmán,
ig. elnök ig.

Laptulajdonos és kiadó:
Sándory Mihály Gyergyószentmiklós.